

Gfv. IX. 30. 366/2011/5. szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság dr. Kovács Kázmérné ügyvéd által képviselt **felperesnek alperes** ellen **kártérítés megfizetése** iránt a Fővárosi Bíróságon 15.G.41.511/2007. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.551/2011/6. számú ítéletével befejezett perben a jogerős ítélet ellen az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a - 2012. május 8-án megtartott tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.551/2011/6. számú ítéletének felülvizsgálni kérelemmel nem támadott részét nem érinti, felülvizsgálni kért rendelkezését hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 124.460 (Egyszázhuszonnégyezer-négyszázhatvan) Ft felülvizsgálati perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy az állami adóhatóság külön felhívására fizessen meg az államnak 235.400 (Kettőszázharmincötezer-négyszáz) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint a felperes 1999. november 10-étől rendelkezett az alperesnél, illetve jogelődjénél, az A Rt.-nél rabláskarra is kiterjedő vállalkozói vagyonszámvetéssel, mely kiterjedt a B 27. szám alatti kockázatviselési helyre, a felperes által működtetett ékszerüzletre.

A felek között létrejött vagyonszámvetési szerződés elválaszthatatlan részét képezte az alperes vagyonszámvetési általános szabályzata (VBSZ-96), betöréses lopás- és rablásbiztosítás kiegészítő szabályzata (LRB-96), továbbá a vagyoni tűzkárbiztosítás különös szabályzata (VTB.-96).

A felek a biztosított vagyontárgyak közé sorolták a felperes gazdasági tevékenysége körébe tartozó készleteket. Arra az esetre,

ha ezekben kár következne be, az alperes kötelezte magát az előállítási vagy beszerzési ár megtérítésére. A biztosítási összeg megfizetését a kárbejelentéstől számított 15 napon belül kellett teljesítenie azzal, hogy amennyiben a biztosítottnak igazoló okiratot kell bemutatnia, úgy ez a határidő akkortól számít, amikor az utolsó irat az alpereshez érkezett. A betöréses lopás- és rablás biztosítás kiegészítő szabályzata (LRB-96) 4.2. pontja azt tartalmazta, hogy a károsult a betöréses lopás- és rabláskár esetén köteles a rendőrségi nyomozást megszüntető határozatot, vagy jogerős bírósági ítéletet beszerezni és azt a biztosító részére bemutatni.

A felperes a B alatti ékszerüzletét 2004. november 24-én, 2004. december 21-én, majd 2005. március 21-én kirabolták. A felperes bejelentési kötelezettségének néhány nap elteltével mindhárom káreseményt érintően eleget tett; az alperes kárszakértői 2004. december 1-jén, 2005. január 13-án, majd 2005. április 14-én vettek fel kárfelvételei jegyzőkönyvet. A három bűncselekményre vonatkozó leltári íveket a felperes 2005. április 20-án küldte meg az alperesnek.

A felperes felhívásra az alperes 2005. október 18-án, 2006. október 25-én, 2006. november 21-én, 2007. július 16-án, majd 2007. szeptember 3-án is azt a választ kapta, hogy a kárrendezéshez a szabályzata szerint meg kell várnia a büntető ügyben hozandó jogerős bírósági ítéletet, ezért még kárelőleget sem tud fizetni.

A Fővárosi Ítéltábla 2009. május 20-án kelt 6.Pf.20.217/2009/4. számú ítéletével valamennyi alperessel szerződő félre kiterjedő hatállyal megállapította, hogy az alperes - fogyasztói szerződéseinek részévé váló - betöréses lopás- és rablásbiztosítás kiegészítő szabályzata (LRB-96) elnevezésű Általános Szerződési Feltételei VI. fejezetének 2. pontja érvénytelen. Ezt az ítéletet a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárásban 2009. november 26-án meghozott Pfv.VIII.21.622/2009/7. számú ítéletével hatályában fenntartotta.

A felperes kereseti kérelmében elsődlegesen az alperes betöréses lopás- és rablásbiztosítás kiegészítő szabályzata (LRB-96) VI.2. pontjában foglalt általános szerződési feltétel tisztességtelen kikötésének érvénytelenné nyilvánítását, és az alperes kötelezését kérte az új értéken meghatározott biztosítási összeg (22.680.694 Ft), valamint az alperes 2008. július 8-ai 1.811.129 Ft részteljesítések különbözeteként jelentkező 20.869.565 Ft, és ennek 2010. június 16-ától a kifizetés napjáig terjedő időre járó törvényes kamata megfizetésére. Másodlagosan a tisztességtelen kikötés érvénytelenné nyilvánítása mellett a beszerzési áron számított biztosítási összeg és az említett részteljesítés különbözeteként jelentkező 9.659.074 Ft, ennek 2005. május 5-től a kifizetés napjáig terjedő időre járó kamata, továbbá 11.210.491 Ft kártérítés és ennek 2010. június 15-től számított kamata megfizetésére kérte az alperest kötelezni. Elsődlegesen azt

állította, a biztosítás új értéken történő térítést írt elő a biztosítónak. Ha a biztosítási összeget mégis beszerzési értéken kellene meghatározni, úgy hivatkozott arra, az alperes késedelme miatt az arany világpiaci árának emelkedése folytán az eltulajdonított arany mennyiséget 22.680.694 Ft-ból, nem pedig 11.470.203 Ft-ból tudná pótolni, ezen értékek különbözete nála kárként jelentkezik.

Az alperes a keresetet 11.470.203 Ft erejéig elismerte. A sérelmezett általános szerződési feltétel kapcsán az volt az álláspontja, hogy a felek közötti szerződés nem fogyasztói szerződés, emiatt a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.217/2009/4. számú ítéletének hatálya rá nem terjed ki. A kárrendezés során a felperes által szolgáltatott iratokból nem lehetett megállapítani, a biztosítási események idején pontosan mennyi arany volt az üzletben, abból mennyit tulajdonítottak el. Úgy ítélte meg, a felperes készleteiben bekövetkezett kárt nem új értéken kell megtérítenie. Vitatta azt is, hogy késedelembe esett volna. Azt állította, az arany világpiaci árának változása az üzleti kockázat keretébe tartozik, az áremelkedés kárként rá nem terhelhető.

Az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság 2011. január 28-án meghozott 15.G.41.511/2007/61. számú ítéletével kötelezte az alperest, 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 20.869.565 Ft-ot, ebből 9.659.074 Ft vonatkozásában 2005. május 5-étől, 11.210.491 Ft után 2010. június 16-ától járó kamatát, továbbá 2.414.875 Ft perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Álláspontja szerint az alperes szerződéses kikötésének érvénytelenségét más perben megállapító rendelkezés a felperesre is kihatott, mivel fogyasztónak minősül. A hivatkozott ítélet anyagi jogereje viszont kizárta ugyanennek a jognak az érvényesítését jelen perben is. A felperesi kárbejelentés a szerződésben írtaknak megfelelően történt, 2005. április 20-án a szükséges okiratokat megküldte, így a késedelembe esés időpontja 2005. május 5-e volt. Mivel a káresemények során eltűnt arany mennyisége vonatkozásában a felek között nem volt vita, elfogadta a kirendelt dr. M I utóbb kiegészített igazságügyi könyvszakértői szakvéleményét, a bíróság a szakértő által beszerzési áron meghatározott 11.470.203 Ft összegből mint biztosítási összegből indult ki, melyből levonásba helyezve az időközben megfizetett 1.811.129 Ft-ot, az alperes által fizetendő biztosítási összeget 9.659.074 Ft-ban határozta meg. Tekintettel arra, hogy az alperes a teljesítést a felperes többszöri felszólítása ellenére megtagadta, a késedelemről eredő kárigényt is alaposnak találta. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes nem tudta bizonyítani, hogy a késedelem elhárítása érdekében az adott helyzetben elvárható magatartást fejtett volna ki. Ezért a 2010. június 15-ei napra megállapított aranyár figyelembevételével az arany pótlása 22.680.694 Ft megfizetésével volt lehetséges.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2011. július 13-án kelt 6.Pf.20.551/2011/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését részben úgy változtatta meg, hogy az alperes marasztalását 13.581.596 Ft-ra, ebből 9.659.074 Ft után az elsőfokú ítéletben meghatározott kezdő időponttól, míg 3.922.522 Ft után 2010. június 16-ától járó késedelmi kamatára, az elsőfokú részperköltség összegét 569.300 Ft-ra szállította le, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 80.000 Ft másodfokú részperköltséget. Akként rendelkezett, hogy a felperes 437.200 Ft, míg az alperes 235.400 Ft fellebbezési illetéket köteles az államnak külön felhívásra megfizetni.

A másodfokú bíróság kifejtette, az alperes fizetési kötelezettsége teljesítésének nem lehet feltétele a jogerős büntető ítéletben foglalt adatok ismerete. A felperes a betöréses lopás- és rablás biztosítás kiegészítő szabályzata (LRB-96) VI. 2. pontja szerinti kikötést alappal sérelmezte, az a Ptk. 235. § /1/ bekezdése értelmében megkötésének időpontjától kezdődő hatállyal érvénytelenné vált. Nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a felperes fogyasztónak minősült, ezért a közérdekű kereset tárgyában hozott ítélet hatálya rá is kiterjedt. A kikötés érvénytelensége ellenére a felperes teljesítést nem követelhetett, mivel a Pp. 123. §-a szerinti feltételek nem valósultak meg. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként viszont e kikötés a felek relációjában sem volt alkalmazható.

A Fővárosi Ítéltábla helytállónak találta az elsőfokú bíróságnak az alperes késedelmével és a szolgáltatása esedékességével kapcsolatos álláspontját. Rámutatott arra, hogy a szakértői vélemény szerint az alperes teljesítéséhez szükséges adatok a 2005. április 20-ig rendelkezésre bocsátott iratok alapján megállapíthatóak voltak. Az alperes további iratok csatolását még könyvvizsgálójának 2005. júliusában elkészített jelentése után sem írta elő, hanem teljesítését mindvégig a jogerős büntető ítélet meghozatalához kötötte.

Az alperes kárfelelőssége tárgyában az volt az álláspontja, hogy késedelmes teljesítés esetén akkor érvényesíthető alappal kártérítési igény, ha a jogosult bizonyítani tudja, hogy a teljesítés elmaradása következtében késedelmi kamatot meghaladó kára is keletkezett. A késedelmi kamat ugyanis nem csupán az idegen pénz használatáért, a késedelem objektív jogkövetkezményeként járó térítés, hanem törvény által megszabott kárátalány is: annak az elmaradt jövedelemnek a kompenzálására szolgál, melyet a fél a késedelmesen kifizetett összeg kockázat nélkül befektetésével, biztonsággal elérhetett volna. A biztosítási események következtében a felperes vagyona az abból kikerült arany értékével csökkent. Ezt hivatott kompenzálni a pénzbeli biztosítási szolgáltatás. A kár bekövetkezte és az alperes teljesítése között

azonban olyan hosszú idő telt el, hogy a károsult a kapott biztosítási összegből a vagyonába tartozó aranyat teljes egészében már nem tudta pótolni, vagyona az alperes szolgáltatásából nem pótolható arany értékével is csökkent. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az eltulajdonított arany mennyiség kár bekövetkezésekor és 2010. június 15-ei forgalmi értéke, 22.680.693 Ft és 11.470.203 Ft különbözetét, 11.210.490 Ft-ot kárként érvényesítheti, de csak annyiban, amennyiben azt a biztosítási szolgáltatás után járó késedelmi kamat nem fedezte. Ekként tehát a felperes a 11.210.490 Ft kárából a késedelmi kamattal nem fedezett 3.922.522 Ft megtérítésére tarthat igényt.

A másodfokú bíróság helyesnek találta végül az elsőfokú bíróságnak a késedelmi kamat mértékével kapcsolatban elfoglalt álláspontját is.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében arra kérte a Kúriát, hogy a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.551/2011/6. számú ítéletét helyezze hatályon kívül, és új, a jogszabályoknak megfelelő határozatában az őt terhelő marasztalás összegét 9.659.074 Ft-ban állapítsa meg. Kérte ennek megfelelően a felperes perköltségben marasztalását. Álláspontja szerint a Fővárosi Ítéltábla ítélete sérti a Ptk. 318. § /1/ bekezdését, 355. § /4/ bekezdését, valamint a Pp. 164. § /1/ bekezdését, 235. § /1/ bekezdését.

Úgy ítélte meg, a felperesre hárult a nála bekövetkezett vagyoni hátrány, s annak bizonyítási terhe, hogy ez okozati összefüggésben állt a teljesítési késedelmével. A felperes ékszerek értékesítésével foglalkozó gazdálkodó szervezet. A kereskedelem köztudott szabálya, ha a kereskedő drágábban szerez be, drágábban is ad el. A felperes a másodfokú eljárásban csatolt számlákkal tevékenységének kizárólag kiadási oldalát igazolta, azt már nem, hogy az aranyat, illetve az arany ékszereket mennyiért értékesítette. Nem igazolt, hogy az értékesítés, illetve a tevékenységével összefüggő kiadások figyelembevételével keletkezett-e veszteség, s ha igen, úgy az az alperes teljesítési késedelmével és nem más körülményekkel állt összefüggésben. A másodfokú eljárásban csatolt számlák kapcsán hivatkozott arra, a fellebbezési eljárásban csak szűk körben van lehetőség új bizonyíték előterjesztésére, így azokat a Fővárosi Ítéltábla ítélete alapjául nem fogadhatta volna el.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását kérte.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálva azt állapította meg, hogy az a felhozott okokból nem jogszabálysértő.

A Kúriának a felülvizsgálati kérelem tartalmából következően kizárólag abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a

jogerős ítéletet hozó bíróság helytállón kötelezte-e az alperest a késedelmes teljesítése miatt 3.922.522 Ft kártérítés és ennek járulékai megfizetésére. Az alperes e körben nem vitatta, hogy 2005. május 5-étől késedelembe esett.

A kártérítés célja a károsult olyan helyzetbe kerüljön, melyben akkor lenne, ha kára nem következett volna be. A Ptk. 360. § /1/ bekezdésének rendelkezése, miszerint a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes, nem zárja ki a kártérítés mértékének megállapításáig terjedő időben az értékviszonyokban bekövetkező változások értékelését (BH.1990.153.). A perbeli esetben a kártérítésnek a felperestől jogellenesen megszerzett aranymennység pótlását kell szolgálnia, mely kizárólag a reparáció időszakának árszínvonalához kapcsolódó, a bekövetkezett értékváltozásoknak megfelelő kártérítés által lehetséges.

Nincs jelentősége a kártérítés összegének meghatározása szempontjából annak, hogy a felperes a 2011. májusában vásárolt ékszereket értékesítette-e, illetve milyen áron.

A felek nem vitatták dr. M I 2010. június 15-én kelt kiegészítő igazságügyi könyvszakértői szakvéleményben megjelölt, az arany aktuális világpiaci árát, ezért az ott írt adatok az eljárás bíróságok ítéletének alapjául helytállón szolgáltak. A fellebbezési eljárásban becsatolt számlák nem voltak olyan új bizonyítékok, melyek a Pp. 235. § /1/ bekezdésén alapulón ne lettek volna figyelembe vehetők, hiszen a felperes az elsőfokú ítéletet követő teljesítés után volt abban a helyzetben, hogy a rablás folytán eltulajdonított ékszereket pótolja. A becsatolt számlák kiállítására az elsőfokú ítélet meghozatalát követően került sor. Azokból kizárólag arra vonható le következtetés, hogy a másodfokú eljárás idejére az arany világpiaci ára tovább emelkedett. A szakvélemény megállapításai önmagukban is aggálytalanul bizonyították a felperest ért kár összegét. Egyébként a másodfokú bíróság döntését nem a fellebbezési eljárásban csatolt számlákra alapozta.

Mindezekre tekintettel a Kúria a Pp. 275. § /3/ bekezdésére hivatkozással a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. § /1/ bekezdése folytán irányadó Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 124.460 Ft perköltséget, mely az általános forgalmi adót is magában foglalóan a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § /2/ bekezdésének a) pontja és /5/ bekezdése szerinti ügyvédi munkadíjat tartalmazza.

A Kúria kötelezte az alperest a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt 235.400 Ft felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére az államnak (Itv.59. § /1/ bekezdése, 6/1986./VI.26./

IM rendelet 13. § /2/ bekezdése).

Budapest, 2012. május 8.

Dr.Vezekényi Ursula sk.a tanács elnöke

Dr.Szabó Péter sk. előadó-bíró

Dr.Bodor Mária sk. bíró